

מהדורה למורה

מטרות:

- להכיר את יום הסובלנות הבינלאומי (16 בנובמבר) ואת מושגי היסוד: סובלנות, כבוד, אמפתיה, הקשבה, שונות והכלה.
 - לזהות הכללות, סטריאוטיפים ודעות קדומות בשפה היומיומית – בכיתה וברשת.
 - לתרגל ניסוח מחדש: להפוך משפט פוגע למשפט מכבד בלי לוותר על העמדה.
 - להתנסות בהתבוננות מנקודת המבט של האחר ובקבלת החלטות בדילמות.
- איך משתמשים:** חלק א' – מושגים (כ־10 דק'); חלק ב' – מקרה בוחן ומיון (כ־15 דק'); חלק ג' – ניסוח מחדש וכתיבה (כ־15 דק'); כרטיס יציאה (5 דק'). מתאים לשיעור של 45 דקות; לשיעור כפול – שלבו את הפעילויות באתר.

תשובות

חלק א': 1. ב (סובלנות מאפשרת לשונה להתקיים; הכרה מעריכה ומכבדת אותו באופן פעיל) · 2. ב (חברה סובלנית אינה חייבת לסבול אלימות והסתה נגד אחרים) · 3. ג (מסמך בין־לאומי משנת 1995 שקדם להכרזה על היום) · 4. ב (משנה, מסכת אבות)

חלק ב' – שאלות: 1. ב · 2. ג

מיון – ביקורת עניינית: הטיעון שלך מתעלם מהנתונים על עלויות · הדוגמה שהבאת לא מייצגת את רוב המקרים · אני חושב/ת שהמסקנה לא נובעת מהנימוק · חסרה התייחסות לצד השני · המקור שציטטת ישן ולא עדכני

 פגיעה אישית: אין מה לצפות ממישהו כמוך · רק מישהו טיפש היה כותב כזה דבר · עם המבטא הזה, למה שמישהו יקשיב לך? · אתה תמיד רק רוצה תשומת לב · בגלל אנשים כמוך המצב רע

חלק ג' – דוגמאות לניסוח מכבד: "יש לי ביקורת על ההתנהגות של חלק מהאוהדים ביציע, והנה למה..." · "אני חולק/ת על הדעה הזאת, ואשמח להבין מה הוביל אותך אליה" · "יש בינינו הבדלים, ואפשר לחפש דרכים לחיות יחד"

מקרה הבוחן וכתיבה: אין תשובה אחת; מעריכים נימוק, אמפתיה ושיח מכבד.

טיפים ורגישות

- זהו יום ערכי־חברתי, לא יום חוסן רגשי – אך דילמות על הדרה ולעג עלולות לעורר זיכרונות אישיים. אפשרו "פס" ואל תבקשו מתלמיד/ה לשתף חוויה של פגיעה מול הכיתה.
- אל תשתמשו בתלמידי הכיתה כדוגמאות לשונות (מוצא, דת, מוגבלות). כל הדמויות באתר בדויות.

- בחט"ע – הקפידו על שיח בלי שמות של אנשים או מפלגות; התמקדו בעקרונות.

קישור לכלי חוסן

לפני תגובה בוויכוח טעון – עש"ן ד"ק: עצירה לפני הקלדה, שחרור שרירים, נשימה, דיבור פנימי ("אני יכול/ה לחלוק בלי להשפיל"), וקדימה – תגובה עניינית.

שם:

כיתה:

תאריך:

חלק א' – מכירים את המושגים

בחלק זה נבחן את המושגים המרכזיים ואת ההבחנות ביניהם.

סובלנות 	פלורליזם 	גזענות 	שוויון
הכרה בזכותו של האחר לחשוב ולחיות אחרת, גם כשהדבר אינו נוח לי, ובלבד שאין פגיעה בזולת.	גישה הרואה בריבוי דעות, תרבויות ואורחות חיים ערך חיובי ומקור לעושר חברתי.	יחס מפלה או משפיל כלפי אדם על בסיס מוצא, צבע עור או לאום.	הזכות של כל אדם ליחס הוגן ולהזדמנויות שוות, ללא קשר לזהותו.

הקיפו את התשובה הנכונה:

1. מה ההבדל בין סובלנות לבין הכרה?

- א. הכרה היא פחות מסובלנות
- ב. סובלנות מאפשרת לשונה להתקיים; הכרה מעריכה ומכבדת אותו באופן פעיל
- ג. אין הבדל

2. מה פירוש הטענה שלסובלנות יש גבולות?

- א. סובלנות היא חולשה
- ב. חברה סובלנית אינה חייבת לסבול אלימות והסתה נגד אחרים
- ג. מותר להיות סובלני רק לחברים

3. מהי "הצהרת עקרונות על סובלנות"?

- א. חוק ישראלי
- ב. ספר לימוד
- ג. מסמך בין-לאומי משנת 1995 שקדם להכרזה על היום

4. "אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו" – המקור:

- א. שיר עממי
- ב. משנה, מסכת אבות
- ג. ספר בראשית

חלק ב' – בנעליים של אחר

ננתח מקרה בוחן ונבחין בין ביקורת עניינית לבין פגיעה אישית.

מקרה בוחן: **המרצה השנוי במחלוקת**

מועצת התלמידים הזמינה דובר/ת עם עמדות שחלק מהתלמידים מתנגדים להן בתוקף. יש קריאה לבטל את ההרצאה.

1. האם ביטול הוא סובלנות או ההפך ממנה?

2. היכן עובר הגבול?

מה הייתם עושים? הקיפו ונמקו:

- א. לקיים ולאפשר שאלות ביקורתיות
- ב. לבטל
- ג. לקיים פאנל עם עמדה נוספת

בוויכוח על ביטול מבחנים במגמה, שני תלמידים עם עמדות הפוכות מגיעים לטונים גבוהים ומפסיקים להקשיב. מה יקדם את השיח?

- א. שהקול החזק ינצח
 - ב. שכל צד יציג את עמדת השני במילים שלו לפני שיגיב
 - ג. להפסיק לדבר על נושאים שנויים במחלוקת
- תלמידה מספרת שבראיון לעבודת קיץ שאלו אותה על מוצא משפחתה, ולא על הניסיון שלה. מה המשמעות של השאלה?

- א. השאלה מראה התעניינות אישית
- ב. זו שאלה רגילה ולגיטימית
- ג. היא עלולה לרמוז על שיפוט לפי מוצא ולא לפי כישורים

🛒 מיון: כתבו כל ביטוי בעמודה המתאימה

רק מישהו טיפש היה כותב כזה דבר · המקור שציטטת ישן ולא עדכני · הדוגמה שהבאת לא מייצגת את רוב המקרים · אתה תמיד רק רוצה תשומת לב · אני חושב/ת שהמסקנה לא נובעת מהנימוק · בגלל אנשים כמוך המצב רע · הטיעון שלך מתעלם מהנתונים על עלויות · חסרה התייחסות לצד השני · עם המבטא הזה, למה שמישהו יקשיב לך? · אין מה לצפות ממישהו כמוך

🎯 ביקורת עניינית	🎯❌ פגיעה אישית

חלק ג' – מילים שבונות

ננסח מחדש אמירות פוגעניות ונכתוב טקסט טיעוני.

1. 💔 "אוהדי הקבוצה היריבה הם חיות" ← כתבו משפט מכבד:

2. 💔 "דעה כזאת יכולה להיות רק של מישהו בור" ← כתבו משפט מכבד:

כרטיס יציאה 📄

שם: _____ כיתה: _____

1. משפט אחד שמבחין בין סובלנות לבין הסכמה:

2. היכן לדעתי עובר גבול הסובלנות, ולמה?

3. שאלה שעדיין מעסיקה אותי:

איך הרגשתי? 😊 😊 😊 😊

יצרה: רות ראש בן ישי